

NEKATERA ODPRTA VPRAŠANJA ODPRAVE REVALORIZACIJE
(prispevek za okroglo mizo Bančnega vestnika št. 10/2000: Odprava revalorizacije –
argumenti za ali proti)

Tema je tako obsežna, da je razpoložljivi prostor seveda premajhen. Vendar je vredno izpostaviti vsaj nekaj najpomembnejših vidikov. Že samo vabilo k sodelovanju na okrogli mizi je dovolj izzivajoče. Navaja na primer, da je revalorizacija pomemben element našega finančnega sistema. To je namreč že prva trditev, s katero se ne morem strinjati. Element našega finančnega sistema je namreč inflacija. Res pa je revalorizacija pomemben element podjetniškega informacijskega sistema, katerega temelj je računovodski informacijski sistem. Iz mešanja teh pojmov pa izhajajo tudi številna napačna razmišljanja in predlogi. Tako je na primer tudi trditev, da je revalorizacija pomemben element obrestne mere, povsem napačna. Če bi bilo to res, bi z odpravo revalorizacije vse banke znižale obrestne mere, kar pa je seveda nesmisel, saj bi s tem predpostavljali, da upniki (banke) niso dovolj ozaveščeni ali pa nimajo boljših alternativnih rešitev. Pravilna trditev je torej, da je inflacija (in ne revalorizacija) pomemben element oblikovanja obrestne mere, tako kot je inflacija pomemben element kalkulacij tudi vseh drugih prodajnih cen v drugih dejavnostih (pa če imamo revalorizacijo ali pa ne). Razprava o revalorizaciji je torej razprava o obračunskem informacijskem sistemu podjetij oziroma razprava o računovodskih standardih, ne pa o nekem ekonomskem pojavu, ki kakorkoli vpliva na ekonomsko finančni položaj podjetja (seveda z izjemo vpliva na davčno osnovo). Očitati računovodskemu sistemu revalorizacije, da na primer vpliva na povečanje cen, je načeloma torej povsem podobno, kot če očitamo računovodskemu izkazu uspeha, da bo podjetje zaradi izkazane izgube povečalo cene. Tudi revalorizacijski primanjkljaj je namreč le izguba in sicer tista, ki jo je podjetju (pogosto po nemarnosti posloводства) povzročila inflacija. Seveda pa revalorizacijski presežek predstavlja dobiček, ki ga je podjetju podarila inflacija¹. Zato vidim temeljno vlogo revalorizacije prav v teh informacijah, ki jih sicer iz knjigovodstva ne bi mogli dobiti. Ni torej pomembno le ugotoviti kolikšen je dobiček, temveč tudi korektno ugotoviti njegovo poreklo. SRS ne predpisujejo poslovnih odločitev, temveč le opredeljujejo način zapisa njihovih posledic. V tem okviru je torej smotrno razpravljati le o izboljšanju te računovodske ocene inflacijskih vplivov, ne pa o njeni odpravi. Na tem področju pa je resnično možno marsikaj narediti, tudi čas je temu primeren, saj se pripravlja prenova slovenskih računovodskih standardov.

---

¹ Več o tem glej v: Ž. Bergant: Nekateri vidiki revalorizacije, Bančni vestnik št. 3/1999, str. 9

Pri tem pa je očitek, da se z uporabo indeksov življenjskih potrebščin precenjuje vrednosti nekaterih bilančnih postavk, povsem brez osnove. Že sedanji veljavni slovenski računovodski standard (SRS 1.17) namreč zavezuje podjetja, da lahko revalorizirajo osnovna sredstva le do njihove tržne vrednosti. Če tega podjetja ne počnejo (vključno z ustrezno določitvijo življenjske dobe i s tem amortizacijske stopnje osnovnega sredstva), je treba očitke nasloviti drugam. Prenovljeni SRS bodo to področje sicer podrobneje uredili, vendar bo(do) naslov(i) za morebitne očitke ostal(i) isti. Iz do sedaj povedanega je jasno, da je tudi očitek, da revalorizacija povzroča nekonkurenčnost domačih obrestnih mer tujim popolnoma nesmiseln in ne zdrži nobene kritike. Če je kdo nekonkurenčen, so to banke, ki pa jih ne sili v povečevanje obrestnih mer revalorizacija, temveč inflacija. Povprečno osveščeni lastnik zna namreč sam ugotoviti, ali je banka uspela realno ohraniti svoj kapital tudi brez sistema revalorizacije. V takem primeru pa bo tudi prepričan, da mu računovodstvo ne daje poštenih in resničnih informacij. Če banka misli, da je indeks inflacije previsoko ocenjen, lahko zniža realni del aktivne obrestne mere in bo imela "konkurenčno obrestno mero". Na podoben način pa bi nedvomno razmišljala tudi v primeru oblikovanja nominalnih obrestnih mer. Podobno velja za pasivne obrestne mere. Tudi teh si banka, ob morebitni odpravi revalorizacije, ne bo upala znižati, saj večina upnikov (varčevalcev) le zna izračunati, koliko dobijo za svoj denar. Odprava revalorizacije torej v načelu ne bi prizadela niti varčevanja, niti bančne ali podjetniške (ne)uspešnosti, odpravili bi le informacijo o vplivu inflacije na poslovni izid. Res pa je, da bi se davčna osnova pri podjetjih z revalorizacijskim primanjkljajem neupravičeno povečala, kar zagovornikov odprave revalorizacije očitno ne skrbi preveč. Nedvomno pa bi bile banke prizadete v svoji uspešnosti, če ne bi bilo inflacije. Sedanjih negativnih realnih pasivnih obrestnih mer, kjer upniki (varčevalci) realno izgubljajo, namreč ne bi bilo več. Škodljiv vpliv revalorizacije na splošno stabilnost gospodarstva lahko torej razumemo le, če besedo revalorizacija zamenjamo z besedo inflacija. Res pa je, da je možno na ravni gospodarstva nekoliko zmanjšati rast inflacije na račun upnikov, ki zaradi inflacije izgubljajo, če je ne upoštevajo v svojih prodajnih cenah oziroma stroških financiranja terjatev. To je seveda špekulacija na državni ravni. Ne glede na to je naloga računovodstva, da resnično in pošteno izkazuje rezultate poslovanja, zato ni korektno od računovodstva pričakovati, da ne bi razkril vpliva inflacije na poslovni izid podjetja, čeprav bi bil zaradi tega del upnikov bolj osveščen. Naslednji očitek se pojavlja v pogledu nezdržljivosti sedanjih SRS z mednarodnimi računovodskimi standardi (MRS) na področju revalorizacije, ki je izredno pavšalen in v bistvu napačen. Ugotoviti je namreč treba, da SRS niso v nasprotju z MRS, le ne uporabljajo vedno le "normnih" rešitev, saj so dovoljene tudi drugačne rešitve², kar seveda ni brez razloga. V pogledu teh rešitev v sedanjih SRS pa so dejansko upravičeni nekateri očitki,

---

² Glej Ž. Bergant (ibidem)

vendar predvsem s ciljem izboljšanja ocene revalorizacijskega izida³. V pogledu predvidenih sprememb in dopolnitev SRS je treba (glede na vprašanja v vabilu na okroglo mizo) predvsem poudariti naslednje:

1. Prenovljeni SRS ne odpravljajo splošne revalorizacije osnovnih sredstev, kot je v vabilu k tej okrogli mizi navedeno. Spreminjajo le način določanja stopnje inflacije (SIT/EUR ter verjetno EUR/USD) ter omogočajo še večje povečanje ali pa tudi zmanjšanje (posebno prevrednotenje).
2. S spremembami SRS se ne nadomešča TOM-a, saj ga SRS tudi niso postavili. Pogodbene terjatve in obveznosti (ter s tem tudi njihova morebitna revalorizacija) podjetja bodo tako kot do sedaj ostale v pristojnosti pogodbenih strank, saj drugače ne more biti.
3. Kapital podjetja naj bi se revaloriziral z istim faktorjem, kot velja za splošno prevrednotevanje osnovnih sredstev. Nevarna slabost te rešitve je dejstvo, da bo sedaj Banka Slovenije s tečajem SIT "ugotavljala" višino upadanja kupne moči tolarja. S tem ji naprtimo neko pristojnost, za katero po zakonu ni odgovorna. Ocenjujem, da je statistični podatek v načelu bolj objektivni, saj bo možno, da gibanje tečaja SIT ne bo odražalo dejanskega padca kupne moči denarja.

Najpomembnejša slabost teh (in tudi ostalih) rešitev v pogledu revalorizacije oziroma po novem prevrednotevanja v osnutkih SRS je dejstvo, da podjetje ne bo imelo informacije o saldiranem vplivu inflacije na poslovni izid. S tem bo izgubilo eno od osnovnih informacij za poslovno odločanje. Zunanji uporabniki pa bodo izgubili pomembno informacijo o poreklu dobička, kar bo povečevalo njihovo tveganje pri napovedovanju prihodnjega poslovanja podjetja. V nadaljevanju želim opozoriti še na dva pomembna vidika revalorizacije, ki se ju običajno zanemarja. Prvi je davčni vidik. Pogosto namreč zasledimo očitke sistemu revalorizacije v pogledu slabosti, ki pa so posledica neustreznega sistema davka na dobiček pravnih oseb. Menim, da bo sprejem novih SRS brez ustrezno dopolnjenih davčnih predpisov, povzročil podjetjem nove in še večje težave v primerjavi s sedanjim stanjem, ki prav tako ni ustrezno. Drugi vidik pa je pravni. Še ne tako davno je bilo komaj možno prepričati pravni sistem, da je odstopil od načela nominalizma in priznal revalorizacijski učinek terjatev in obveznosti kot del glavnice in ne kot obresti. To pomeni, da je bilo načelo ekvivalentnega vračila postavljeno vsebinsko in ne formalno. To je predvsem pomembno v primeru raznih terjatev iz naslova odškodnin in podobno, pri katerih sodišče samo (tudi zunaj pogodbe) prizna oškodovancu revalorizirano terjatev. V primeru uveljavitve nominalne obrestne mere, še zlasti pa ob morebitni odpravi revalorizacije kapitala, se lahko zgodi, da bi sodišče sankcioniralo le nominalni znesek, s tem pa bi bil oškodovan sam upravičenec. Na novo bi morali oblikovati tudi sistem zamudnih obrestnih mer, pojavile pa bi se še druge številne težave, ki jih je treba enako skrbno obravnavati. Tudi s tega vidika je zato pomemben faktor revalorizacije kapitala, kot sodilo realnega ohranjanja terjatev in obveznosti.

---

³ Glej Ž. Bergant (ibidem)